

Sygn. I C 99/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2014 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. W.

przeciwko Skarbowi Państwa – Aresztowi Śledczemu w S., Aresztowi Śledczemu w W. M., Aresztowi Śledczemu w P., Aresztowi Śledczemu w G., Zakładowi Karnemu w G. P., Aresztowi Śledczemu w W., Zakładowi Karnemu w W. i Zakładowi Karnemu w C.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 99/13

UZASADNIENIE

Powód A. W. w pozwie wniesionym początkowo do Sądu Rejonowego w Słupsku w dniu 6 marca 2013r. domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa Aresztu Śledczego w S., Aresztu Śledczego w W. M., Aresztu Śledczego w P., Aresztu Śledczego w W., Aresztu Śledczego w G., Zakładowi Karnemu w G. – P., Zakładowi Karnemu w W., Zakładowi Karnemu w C. kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych – godności i prawa do prywatności- na skutek bezprawnego działania pozwanego, polegającego na nie zapewnieniu mu właściwych warunków bytowych podczas odbywania kary pozbawienia wolności poczynając od 2002 roku. Jak podnosił w pozwie, odbywając karę w pozwanych jednostkach penitencjarnych Skarbu Państwa przebywał w nadmiernie przeludnionych celach, wymagających remontu, w których nie było właściwej wentylacji, właściwego oświetlenia, co w konsekwencji niekorzystnie wpływało na jego zdrowie fizyczne i psychiczne. W opinii powoda powyższe postępowanie pozwanego narusza jego prawa osobiste przewidziane art. 3 ratyfikowanej przez Polskę Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 77 Konstytucji RP. Dodatkowo jako podstawę prawną swoich roszczeń powód przywołała szereg przepisów kodeksu cywilnego, kodeksu karnego i kodeksu karnego wykonawczego.

Postanowieniem z dnia 21 marca 2013r. Sąd Rejonowy w Człuchowie uznał się niewłaściwym i sprawę przekazał do dalszego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Słupsku.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratorię Generalną wniósł o oddalenie powództwa w całości jako bezzasadnego. W uzasadnieniu swojego stanowiska wywodził, że powód w trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w S., Zakładzie Karnym w W. i Zakładzie Karnym w C. nie zgłaszał uwag, co do warunków bytowych w celach mieszkalnych – w tym przeludnienia. Jednocześnie wskazał, że w związku z wejściem w życie § 2a-2i art.110 kodeksu karnego wykonawczego, osadzenie powoda w celi niespełniającej określonych w art.110 § 2 k.k.w. wymogów minimalnej przestrzeni mieszkalnej mogłoby nastąpić jedynie na podstawie doręczonej mu decyzji Dyrektora Zakładu Karnego. Skoro powód takiej decyzji nie posiada, tym samym jego twierdzenia o przeludnieniu i wynikających z tego złych warunkach bytowo-socjalnych pozbawione są racji. Dodatkowo wskazał, że w każdej celi powód miał zapewniony odpowiedni sprzęt kwaterekowy, miejsce do spania, odpowiednie warunki do utrzymania higieny, wymagany dopływ powietrza, oświetlenie i odpowiednią do pory roku temperaturę. Na potwierdzenie swoich twierdzeń pozwany dołączył wyszczególnienie cel, w których przebywał powód z uwzględnieniem ich metrażu.

Jednocześnie, niezależnie od merytorycznego stanowiska w sprawie pozwany co do znacznej części zgłoszonego roszczenia zgłosił zarzut przedawnienia, podnosząc, iż zgodnie z przepisem art. 442¹ § 1 k.c. (przed nowelizacją art. 442 k.c.) roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Powód A. W. po raz pierwszy został osadzony w zamkniętej jednostce penitencjarnej dniu 10 stycznia 2002 roku i do dnia wniesienia pozwu przebywał odpowiednio;

- a) w okresie od 10 stycznia 2002r. do 5 lutego 2002r. w Areszcie Śledczym w W.
- b) w okresie od 5 lutego 2002r. do 10 maja 2002r. w Zakładzie Karnym w G. - P.
- c) w okresie od 13 kwietnia 2005r. do 18 kwietnia 2005r. w Areszcie Śledczym w S.
- d) w okresie od 18 kwietnia 2005r. do 2 maja 2005r. w Zakładzie Karnym w C.
- e) w okresie od 10 sierpnia 2005r. do 19 sierpnia 2005r. w Areszcie Śledczym w S.
- f) w okresie od 19 sierpnia 2005r. do 19 czerwca 2007r. w Zakładzie Karnym w C.
- g) w okresie od 19 czerwca 2007r. do 17 sierpnia 2007r. w Areszcie Śledczym W. M.
- h) w okresie od 17 sierpnia 2007r. do 22 sierpnia 2007r. w Areszcie Śledczym w P.
- i) w okresie od 22 sierpnia 2007r. do 2 stycznia 2008r. w Zakładzie Karnym w C.
- j) w okresie od 2 stycznia 2008r. do 11 marca 2008r. w Areszcie Śledczym w G.
- k) w okresie od 10 lipca 2009r. do 20 sierpnia 2009r. w Areszcie Śledczym w S.
- l) w okresie od 22 lipca 2010r. do 30 lipca 2010. w Areszcie Śledczym w S., przy czym;
  - 1) od 22 do 27 lipca 2010r. w celi nr 71 oddziale IV o pow. 8,51 m²
  - 2) od 27 do 30 lipca 2010r. w celi nr 65 oddziale IV o pow. 18,76 m²

dowód; informacja o pobycie k. 37

ł) w okresie od 30 lipca 2010r. do 30 września 2010r. w Zakładzie Karnym w W. przy czym;

- 1) od 30 lipca do 11 sierpnia 2011r. w celi nr 10 oddziale IV
- 2) od 11 sierpnia do 8 września 2010r. w celi nr 11 oddziale IV
- 3) od 8 września do 21 września 2010r. w celi nr 17 oddziale IV
- 4) od 21 września do 24 września 2010r. w celi nr 13 oddziale III
- 5) od 24 września do 30 września 2010r. w celi 21 oddziale III

Cele, w których przebywał powód w wymienionych oddziałach nie posiadały w tym czasie w pełni zabudowanych kąpoków sanitarnych. Kąpoki sanitarne oddzielone były od reszty pomieszczenia parawanem metalowym o wysokości ok. 145 cm. Cele mieszkalne wyposażone są w kratki wentylacyjne – wentylacja grawitacyjna, wspomagane dodatkowo przez zainstalowanie w oknach specjalnych nawiewników. Stwierdzone przypadki zawilgocenia cel na bieżąco były likwidowane specjalistycznymi preparatami. Ściany cel na bieżąco są odnawiane i malowane. Do ich niszczenia przyczyniają się głównie sami osadzeni. Osadzeni mają możliwość grzania wody w czajnikach, a także dostęp raz w tygodniu do łaźni.

dowód; informacja o pobycie k.37, zeznania św. Ł. C. k. 117.

m) w okresie od 30 września 2010r. do 13 kwietnia 2011r. w Zakładzie Karnym w C.,

n) okresie od 13 kwietnia 2011r. do 29 lutego 2012. w Areszcie Śledczym w S.

- 1) od 13 kwietnia do 31 maja 2011r. w celi nr 84 oddziale V o pow. 27,35 m²
- 1) od 31 maja do 1 czerwca 2011r. w celi nr 27 oddziale II o pow. 8,09 m²
- 2) od 1 czerwca do 17 czerwca 2011r. w celi 68 oddziale IV o pow. 10,17m²
- 3) od 17 czerwca do 22 czerwca 2011r. w celi 66 oddziale IV o pow. 8,39m²
- 4) od 22 czerwca do 4 lipca 2011r. w celi 68 oddziale IV o pow. 10,17m²
- 5) od 4 lipca do 18 lipca 2011r. w celi 28 oddziale II o pow. 7,57m²
- 6) od 18 lipca do 13 września 2011r. w celi 63 oddziale IV o pow. 18,94m²
- 7) od 13 września do 21 grudnia 2011r. w celi 65 oddziale IV o pow. 18,76m²
- 8) od 21 grudnia 2011r. do 21 lutego 2012r. w celi 82 oddziale IV o pow. 18,72m²
- 9) od 21 lutego do 29 lutego 2012r. w celi 34 oddziale II o pow. 18,02m²

W celach mieszkalnych budynku penitencjarnego Aresztu Śledczego w S. znajduje się sprawna wentylacja grawitacyjna. Badania przeprowadzane są sukcesywnie przez uprawnione służby. Cele mieszkalna, w której przebywał A. W., wyposażona były w urządzenia sanitarne tj. umywalka porcelanowa z dostępem do wody bieżącej oraz muszla ustępowa znajdująca się w zabudowanym kąpoku sanitarnym. Kąpoki sanitarne znajdujące się w celach mieszkalnych zostały wykonane z cegły pełnej, a następnie otynkowane i pomalowane farbą emulsyjną i olejną oraz wyposażone w drzwi wejściowe – drewniane. Cele mieszkalne poddawane są bieżącym remontom, według potrzeb, tj. remonty cel mieszkalnych polegające na malowaniu ścian i sufitów farbami emulsyjnymi, olejnymi, malowaniu sprzętu (tj. łóżka,

szafki, taborety) oraz uzupełnianiu ubytków w podłodze lub wymianie powierzchni podłogi uzależnione są od stopnia zabrudzenia i zniszczenia poszczególnych pomieszczeń przez osoby osadzone.

dowód; informacja o pobycie k.37, zeznania św. K. K. k. 135v.

o) w okresie od 29 lutego 2012r. do nadal w Zakładzie Karnym w C.

We wszystkich celach Zakładu Karnego w C. były i są urządzenia sanitarne oddzielone od celi zabudową pełną. Do cel mieszkalnych jest doprowadzona zimna i ciepła woda. Każda cela w zależności od metrażu posiadała i posiada od jednego do czterech punktów świetlnych, z rurami jarzeniowymi o mocy 36W, lub zwykłymi żarówkami o mocy 25-40 W. Do każdej celi dochodzi światło dzienne przez jedno lub dwa okna w zależności od powierzchni celi. Wszystkie cele posiadają wentylację grawitacyjną, a także mogą być wietrzone przez okno. Cele mieszkalne w pawilonach mieszkalnych były i są remontowane, malowane w przypadku stwierdzenia takiej konieczności zgodnie z harmonogramem prac remontowo konserwacyjnych.

dowód; informacja o pobycie k.37, zeznania św. I. R. k. 97.

Sąd zważył, co następuje.

W opinii Sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie istota sporu w znaczącym rozmiarze sprowadzała się do kwestii oceny ustalonych zdarzeń faktycznych nie tyle na gruncie przepisów art. 445 § 1 k.c. oraz art. 448 wniesionego powództwa, lecz co do możliwości dochodzenia przez powoda roszczeń w postępowaniu sądowym w świetle podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia. Nie ulega wątpliwości, iż zgłoszone przez powoda roszczenie w zakresie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę ma charakter majątkowy w związku z czym, zgodnie z brzmieniem ogólnej zasady wyrażonej w art. 117§ 1 k.c. podlega ono przedawnieniu. Bezsprzecznym jest również i to, że przedmiotowe roszczenie, w szczególności stanowiąca jego podstawę szkoda, wynikało w ocenie powoda z czynu niedozwolonego.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu strony pozwanej tj. do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia do znacznej części dochodzonego roszczenia powoda, stwierdzić należało, iż w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy w tym zeznania samego powoda zarzut ten w pełni zasługiwał na uwzględnienie.

Roszczenia powoda oparte zostały na art.445 i 448 k.c. Przepisy te stanowią podstawę do przyznania poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę. Rzeczą powoda było nie tylko wykazanie przesłanek odpowiedzialności deliktowej, w tym zawinonego zachowania się strony pozwanej jako zdarzenia, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, oraz związku przyczynowego między tym zachowaniem a szkodą, ale również wobec zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, iż roszczenia jego nie uległy przedawnieniu .

Powód obowiązkowi temu nie sprostął.

Roszczenia powoda oparte na przywołanych powyżej przepisach kodeksu cywilnego są roszczeniami majątkowymi i jako takie ulegają przedawnieniu, a do przedawnienia stosuje się przepis art.442§1 kc. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10 lutego 2007r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny (Dz.U.Nr 80,poz.538), normujący przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych. Zgodnie z art.2 przywołanej powyżej ustawy uchylającej art.442 i wprowadzającej art.442¹ kc do roszczeń wymienionych w tym przepisie, powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy, a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nie przedawnionych, stosuje się przepisy art.442¹ kc. Powołany przepis stanowił, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat trzech od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. W pełni zgadzając się z utrwalonym w orzecznictwie kierunkiem wykładni

art. 442 kc, iż „właściwą chwilą dla określenia 3 letniego biegu przedawnienia jest moment dowiedzenia się o szkodzie, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”, Sąd dokonał ustaleń w tym zakresie.

Z treści zeznań powoda wynika, że powód od samego początku tj. umieszczenia w danej pozwanej jednostce penitencjarnej zdawał sobie sprawę z zaniedbań pozwanego naruszających jego dobra osobiste, a polegających na według jego oceny niezapewnieniu mu właściwych warunków odbywania kary, z tytułu czego doznał szkody. Nie może być usprawiedliwieniem dla opieszałości w dochodzeniu roszczeń, fakt braku wiedzy o możliwości wystąpienia przeciwko pozwanym jednostkom Skarbu Państwa z powództwem odszkodowawczym.

Pozew wniesiony został 6 marca 2013r. a więc ze znacznym przekroczeniem terminu do dochodzenia tego rodzaju roszczeń o jakim mowa wyżej. Z tych względów powództwo za okres do 6 marca 2010r. podlegało oddaleniu, zważywszy na zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia.

Odnosząc się natomiast również merytorycznie do zgłoszonego powództwa, w części w jakiej nie uległo ono przedawnieniu, należało stwierdzić, iż wprawdzie z innych powodów, ale również nie zasługiwało na uwzględnienie.

Z treści pozwu jednoznacznie wynikało, iż w opinii powoda zachowanie pozwanego naruszyło jego dobro osobiste w postaci godności osoby ludzkiej i prawa do intymności. Na gruncie prawa polskiego można uzasadnić żądanie powoda z tytułu zadośćuczynienia regulacją wynikającą z art. 24 kc w zw. z art. 448 kc, bowiem pozwany zobowiązany był do zapewnienia powodowi takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznałyby istotnego uszczerbku.

Zauważyć jednak należy, iż na styku praw jednostki, a praw zagwarantowanych ogółowi niejednokrotnie dochodzi do problemu ograniczenia uprawnień jednostkowych celem zagwarantowania prawa ogółu, bądź też odwrotnie. W przypadku gdy dojdzie do konieczności ograniczenia praw jednostki, ograniczenia te muszą być każdorazowo uznane za niezbędne (konieczne) w demokratycznym państwie prawnym, ze względu na interes bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku prawnego lub prawa i wolności innych osób. Ograniczenia te precyzuje Konstytucja (art. 31 ust. 3 i art. 41 ust. 1), a także przepisy prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę (w tym art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych czy art. 5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności). Indywidualizując powyższy problem na potrzeby niniejszego postępowania stwierdzić należy, że żadne z dóbr osobistych, także te wskazane przez powoda, nie mają charakteru absolutnego - bezwzględego. W określonych przypadkach przepisy prawa mogą bowiem przewidywać ich uzasadnione ograniczenie. Do takiego uzasadnionego przypadku zaliczyć należy także stan jakim jest okres odbywania kary pozbawienia wolności. Oczywistym jest, iż już sama istota kary pozbawienia wolności polega na czasowym ograniczeniu wskazanych przez powoda dóbr osobistych. Ograniczenie to jednakże, jak sama nazwa wskazuje, nie ma charakteru całkowitego. Następuje tylko w tym zakresie, w jakim jest to konieczne dla zapewnienia realizacji dobra chronionego przez państwo, w tym zakresie, w jakim ograniczenie to można uznać jako normalny element kary pozbawienia wolności.

Obecnie brak jest przepisów rangi międzynarodowej, które regulowałyby ściśle kwestię warunków bytowych osób pozbawionych wolności. Brak jest przepisów, które w sposób konkretny wskazywałyby jakie ściśle określone warunki powinny obowiązywać w zakładach karnych państw sygnatariuszy. Wiele z nich wskazuje natomiast jakie ogólne standardy powinny spełniać pomieszczenia mieszkalne, dostrzegając ich znaczenie dla realizacji celów całości systemu penitencjarnego (por. N. P., Prawo podmiotowe więźniów do powierzchni mieszkalnej Państwo i Prawo 2007/6 str. 85).

W tych okolicznościach każde z państw, w tym Polska, we własnym zakresie reguluje kwestie bytowe skazanych. Normy te są zmienne, zależne od wypadkowej uwarunkowań kulturowych, społecznych oraz ekonomicznych kraju. Każdorazowo jednak spełniają one przyjęte minima gwarancji praw jednostki, pomimo ich ograniczenia. W Polsce zasady odbywania kary pozbawienia wolności reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90 poz. 557). Porusza ona między innymi takie kwestie jak cele

wykonywania kary, rodzaje zakładów karnych, zasady wykonywania kary i jej indywidualizacja, prawa i obowiązki skazanego, zatrudnienie, nauczanie, działalność kulturalno-oświatową itp. Szczególne znaczenie z punktu widzenia zarzutów podniesionych przez powoda ma art. 110 § 2 kkw. W jego ramach ustawodawca zagwarantował, iż w celach mieszkalnych powierzchnia przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3 m. kw., cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający warunki higieny, dostateczny dopływ świeżego powietrza, odpowiednią temperaturę i oświetlenie. Realizując delegację ustawową z art. 249 § 3 ust. 2 kkw Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 17 października 2003 roku (Dz.U Nr 186 poz. 1820) określił w sposób szczególny warunki bytowe osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W jego ramach uregulował kwestię przyznawanej więźniom odzieży, obuwia, pościeli, środków higieny, oraz sprzętu stołowego, jak też normy wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy cel mieszkalnych, miejsc i innych pomieszczeń w zakładach karnych.

Reasumując, rozporządzenie to wraz z powołanym przepisem kkw jest podstawowym aktem prawnym gwarantującym więźniom w Polsce przewidziane przez polskiego ustawodawcę tzw. standardy odbywania kary pozbawienia wolności. Są one sui generis idealnym wzorcem polskiego ustawodawcy, który powinien być każdorazowo zapewniony osobom osadzonym, jako gwarancja zapewnienia pewnej równowagi pomiędzy prawami jednostki, a koniecznością ich ograniczenia dla potrzeb ogółu. Zastrzec jednak należy, iż nawet naruszenie powyższych norm nie może prowadzić do konstatacji, iż doszło do naruszenia konkretnego dobra osobistego. Brak jest w tym zakresie w opinii Sądu automatyzmu. Dobro osobiste samo w sobie bowiem nie jest wprost powiązane z normą prawną gwarantującą minimalne standardy dla osób odbywających karę pozbawienia wolności. Normy te mają jedynie gwarantować przestrzeganie dóbr osobistych. Ich naruszenie nie musi oznaczać, iż konkretne dobro osobiste rzeczywiście zostało naruszone, niewątpliwie jednak może prowadzić do takiegoż ustalenia in concreto.

Podobnie wypowiedział się też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2007 roku w sprawie sygn. akt (...) (opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2008, Nr 1, poz. 13), iż niejednokrotnie przeludnienie może prowadzić do naruszenia podstawowych praw człowieka (de facto więc - wcale nie musi). Tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyrokach z dnia 26 lutego 2009 roku w sprawie sygn. akt (...), i 27 sierpnia 2009r. sygn. akt (...) (niepubl.), w których uzasadnieniu stwierdził, iż odpowiedzialność na podstawie art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zasadzie nie następuje za samo przebywanie osadzonego w przeludnionej celi.

Tak więc dla oceny czy nastąpiło naruszenie przepisów prawa konieczne jest kompleksowe zbadanie warunków pobytu skazanego. Dopiero ustalenie, że przeważająca większość elementów składających się na ogół warunków i rygorów pobytu podlega negatywnej kwalifikacji może stanowić o naruszeniu norm prawnych. Ocenie poddać należy więc nie tylko powierzchnię celi ale również liczbę osób w niej osadzonych, warunki sanitarne, możliwość zachowania prywatności, ilość czasu spędzanego poza celą, możliwość korzystania z zajęć sportowych, możliwość pracy, wiek, stan zdrowia, następstwa psychiczne i fizyczne. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka kładzie nacisk na obiektywną ocenę przyczyny, skutków i zamiaru, nie zaś subiektywne odczucie dyskomfortu osadzonego.

Dla przyjęcia odpowiedzialności za zadośćuczynienia z tytułu naruszenie dóbr osobistych zgodnie z art. 24 k.c. konieczne jest zaistnienie 3 przesłanek, a więc oprócz bezprawności działania sprawcy również dwie inne przesłanki tj:

1. istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie
2. jego naruszenia lub zagrożenia.

Bezprawność działania pozwanego jest objęta domniemaniem prawnym, co oznacza, że powód nie musi jej wykazywać. Samo zaś stwierdzenie bezprawności zachowania pozwanego jest tylko jedną z trzech przesłanek jego odpowiedzialności. Nie może więc samo przez się prowadzić do odpowiedzialności pozwanego. Odpowiedzialność ta powstaje dopiero z chwilą jednoczesnego spełnienia powyższych trzech przesłanek.

Zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 kc i art. 232 kpc w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie oraz faktu jego naruszenia spoczywał na powodzie jako osobie, która z faktów tych wywodzi określone skutki prawne. Powód mógł wykazać powyższe fakty wszelakimi dowodami. W

przypadku zaś skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany mógłby zwolnić się z odpowiedzialności dopiero poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj. było zgodne z wiążącym go prawem (domniemanie bezprawności działania).

Zważywszy na powyższe podkreślić należy, iż przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego każdorazowo koniecznym jest kompleksowe zbadanie wszystkich warunków pobytu skazanego w zakładzie karnym. Powód w procesie dowodzenia nie może więc ograniczyć się jedynie do wykazania nieznacznych odstępstw od przyjętych przepisów. Te bowiem jak zaznaczono co do zasady nie mogą świadczyć o naruszeniu tegoż dobra.

Wyjaśniwszy powyżej zasady dowodowe rządzące niniejszym procesem po pierwsze, dojść należy do wniosku, iż powód, w przeciwieństwie do pozwanego w sprawie tej nie zaoferował dowodu, poza własnymi twierdzeniami w tym przedmiocie, który potwierdzałby jego zarzuty zawarte w pozwie. Zawnioskowani przez pozwanego i przesłuchani świadkowie w osobie Ł. C., K. K. i I. R. stanowczo zaprzeczyli by w stosunku do powoda w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności pomiędzy marcem 2010r. a datą na dzień wniesienia pozwu, odpowiednio w Zakładzie Karnym w W., Areszcie Śledczym w S. i Zakładzie Karnym w C., doszło do naruszenia dóbr osobistych na skutek niezapewnienia właściwych warunków socjalno - bytowych (dowód k. 97, 117, 135).

Analizując uzasadnienie pozwu oraz treść zeznań powoda, pomijając już uzasadnienie dla wysokości zgłoszonego roszczenia, oraz brak zdefiniowania doznanej szkody, stwierdzić należy, iż poza subiektywnymi ogólnymi twierdzeniami na temat naruszenia jego dóbr osobistych, i argumentacją na rzecz tych twierdzeń nie powołał żadnych innych istotnych dowodów na fakty mogące stanowić przesłankę do szczegółowych ustaleń w przedmiocie skutków faktycznego umieszczenia go w przeludnionych i nieremontowanych celach, nawet gdyby miało to miejsce, czego jednak materiał dowodowy przedstawiony przez pozwanego nie potwierdził.

Sąd Okręgowy podziela opinię powoda, że warunki odbywania kary pozbawienia wolności stworzone w pozwanych jednostkach penitencjarnej, co do których brak było zarzutu przedawnienia roszczenia, mogły być nie komfortowe i nie zawsze umożliwiały mu zachowanie prywatności w takim stopniu, jakiego by sobie życzył. Powód powinien jednakże pamiętać o tym, że osadzony zawsze musi się liczyć z ograniczeniem przestrzeni życiowej, prywatności, intymności oraz niższym niż na wolności standardem życia. Stanowią one bowiem istotę kary pozbawienia wolności. W tym też zakresie godność i wolność osoby osadzonej musi czasami doznać ograniczeń. W ocenie Sądu stan faktyczny niniejszej sprawy nie wskazuje na to, by ograniczenia i niedogodności związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności, które spotkały powoda były szczególnie dotkliwe. Jak stwierdził Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (uzasadnienie wyroku z dnia 6 grudnia 2007 roku, sygn. akt (...)), samo osadzenie w niekomfortowych warunkach nie jest wystarczającą podstawą do uwzględnienia żądanie zasądzenie zadośćuczynienia. Warunki, w których przebywał powód nie mogą być bowiem ocenione jako niegodziwe, gdyż osoba osadzona musi się liczyć z ograniczeniami i dolegliwościami. Możliwość domagania się zadośćuczynienia istnieje natomiast wówczas, gdy umieszczenie w celi zostało połączone z jednoczesnym naruszeniem takich podstawowych standardów jak zapewnienie każdemu osadzonemu oddzielnego miejsca do spania albo oddzielenia węzła sanitarnego od ogólnej przestrzeni celi.

Podkreślenia wymaga, że powód naruszając porządek prawny dopuszczając się kolejnych przestępstw, miał zapewne świadomość, że za popełnione przestępstwo zostanie mu wymierzona kara, a to z kolei spowoduje odizolowanie, ograniczenia i konieczność przebywania na znacznie mniejszych powierzchniach niż na wolności. Państwo w miarę swoich możliwości finansowych realizuje obowiązki humanitarnego wykonywania kary pozbawienia wolności m.in. poprzez nieodpłatne dostarczenie cel więziennych o określonym standardzie, wyżywienia, stworzenie osadzonemu możliwości podejmowania nauki i spędzania wolnego czasu w placówkach penitencjarnych, jednakże nie można oczekiwać, że przeznaczy wszystkie posiadane środki na ten właśnie cel.

W konsekwencji stwierdzić należy, że powód nie wykazał okoliczności przebywania w celi przeludnionej, lub by w inny sposób doszło do naruszenia jego godności czy prawa do intymności a w konsekwencji zasadności skutecznego domagania się ochrony w oparciu o art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. i żądania z tego tytułu zadośćuczynienia, w konsekwencji czego sąd oddalił jego powództwo.

W orzeczeniu z dnia 17 grudnia 1996 r., (...), OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76 z glosą A. Z., Pal. 1998, nr 1-2, s. 204 i nast.), Sąd Najwyższy stwierdził zaś, iż rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Tym samym uznać należy, że Sąd nie miał w niniejszej sprawie obowiązku wyręczać czy też wspomagać powoda w realizacji założonych przez niego celów procesowych.

Sąd postanowił odstąpić od obciążania powoda kosztami procesu na podstawie art.102 kpc. Zgodnie z treścią art.102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążyć jej w ogóle kosztami. Natomiast według art.98 §1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. A zatem decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu kosztów procesu ma jego wynik, zaś wyjątek od powyższej ogólnej zasady przewiduje art.102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążanie jej w ogóle kosztami, przy czym przepis ten nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Do kręgu okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu (dążenie do szybkiego zakończenia procesu, do szybkiego wyjaśnienia wszystkich istotnych faktów), jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego czy sytuacji życiowej. Okoliczności te powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974r., sygn. (...), LEX nr 7379).

Powód postanowieniem Sądu wydanym w niniejszej sprawie w dniu 22 kwietnia 2013r. został zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych. W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, sytuacja powoda nie uległa zmianie w stosunku do początkowej fazy procesu i nadal zachodzi tego rodzaju szczególny wypadek uzasadniający zastosowanie art.102 k.p.c.

Na oryginale właściwy podpis